

Україна: Російська влада вчинила злочини проти людяності у формі насильницьких зникнень, – заявляє Комісія ООН з розслідування

ЖЕНЕВА / ВІДЕНЬ, 19 березня 2025 р. – У рамках повномасштабного вторгнення в Україну російська влада вчинила злочини проти людяності у вигляді насильницьких зникнень, які є широко поширеними та систематичними, – зазначається у останній [доповіді](#) Незалежної міжнародної комісії з розслідування щодо України.

Російська влада затримала велику кількість мирних жителів на всіх захоплених нею територіях України. Жертвами зникнень стали представники місцевої влади, державні службовці, журналісти та інші особи, яких російська влада сприймала як загрозу своїм військовим цілям в Україні. Багато військовополонених також стали жертвами насильницьких зникнень.

Російська влада часто переміщувала постраждалих до місць позбавлення волі в окупованих Росією районах України або депортувала їх до Російської Федерації. Там вони знову стали жертвами додаткових серйозних порушень та злочинів, зокрема катувань та сексуального насильства. Багато постраждалих зникли безвісти на місяці або роки. Деякі з них загинули. Доля та місцеперебування полонених залишаються невідомими, залишаючи їхні сім'ї в болісному невіданні.

У відповідь на звернення сімей зниклих безвісти російська влада на різних рівнях надавала стандартні відповіді, які систематично не повідомляли про долю або місцеперебування зниклих. Відмова надати інформацію сім'ям постраждалих також свідчить про намір російської влади позбавити самих постраждалих правового захисту.

На основі зібраних доказів Комісія дійшла висновку, що акти насильницьких зникнень проти цивільних осіб здійснювалися відповідно до скоординованої державної політики й вони є злочинами проти людяності.

Відсутність будь-якої інформації про близьких спричиняє тривалі страждання сім'ям постраждалих, які неодноразово йшли на значний ризик в їх пошуках. Молода жінка, чий батько зник після затримання російською владою в березні 2022 року, сказала: "Чому вони переховують мого батька? Він цивільний, у нього серйозні проблеми з психічним здоров'ям. Що вони від нього хочуть? [...] Нестерпно жити в цьому кошмарі, не знаючи, чи живий він, чи добре з ним поведуться, чи отримує він медичну допомогу". В іншому

випадку молодого чоловіка затримали та побили, коли він звернувся до російської влади, щоб дізнатися інформацію про свою зниклу дівчину.

Раніше Комісія дійшла висновку, що російська влада вчинила злочини проти людяності у вигляді катувань. Нещодавні розслідування також підтвердили, що представники Федеральної служби безпеки, які перебували в місцях позбавлення волі, мали найвищі повноваження. Вони катували або наказували застосовувати катування на різних етапах утримання полонених, і зокрема під час допитів, коли застосовувалося одне з найжорстокіших видів поводження з полоненими.

56-річний колишній полонений розповів, що співробітники ФСБ наказали застосувати до нього електричний струм, сказавши: "Старий, не думай, що тебе помилують через твій вік. Хутко назад до камери й ретельно обміркуй свої відповіді. І якщо мізки не працюють, ми привеземо сюди твоїх внучок і виб'ємо з тебе правду на їхніх очах".

Раніше Комісія описувала систематичне застосування сексуального насильства як форму катувань російською владою в місцях позбавлення волі, переважно проти чоловіків. Стосовно полонених жінок Комісія наразі задокументувала нові випадки зґвалтувань та сексуального насильства, що кваліфікуються як катування. Російська влада застосовувала сексуальне насильство та зґвалтування стосовно полонених жінок, а також утримувала їх в нелюдських умовах, що відображає гендерний характер та наслідки такого поводження з полоненими жінками. Жінка, яка стала жертвою групового зґвалтування та інших актів насильства, сказала: "Це нестерпно боляче переживати цей день знову і знову, біль завжди зі мною. Кажуть, що час лікує... Це не так. Я не можу нормально спати, у мене серйозні психічні та фізичні проблеми. Я продовжую думати, що я могла б зробити по-іншому, щоб уникнути всього цього".

Комісія зафіксувала зростання кількості інцидентів, пов'язаних із вбивствами або пораненням українських солдатів, які були захоплені в полон або намагалися здатися, з боку російських збройних сил. Ці дії кваліфікуються як воєнні злочини. Слідчим вдалося опитати бійців, які дезертирували з російських збройних сил. Деякі з них розповіли Комісії, що отримали наказ не брати полонених, а знищувати їх. Це вказує на скоординовану політику. Наприклад, один колишній російський військовослужбовець сказав, що на нараді заступник командира бригади сказав перед усім полком: "Полонені непотрібні, їх треба розстріляти на місці". Комісія встановила, що обидві сторони збройного конфлікту, використовуючи безпілотники, вбивали або наносили додаткові

поранення солдатам, які більше не могли захищатися через свої травми. Це вважається воєнним злочином.

У доповіді також описано кілька випадків порушень права в області прав людини, скоєних українською владою проти осіб, обвинувачених у колабораціонізмі з російською владою.

Після трьох років повномасштабного вторгнення багато постраждалих зазнали серйозних порушень та злочинів. Комісія підкреслює важливість судової та позасудової відповідальності у всіх її формах, які сприяють зміцненню мирних процесів.

КІНЕЦЬ

З повним текстом доповіді можна ознайомитися [тут](#)

Загальна інформація: Незалежну міжнародну комісію з розслідування порушень в Україні було створено Радою ООН з прав людини у 2022 році для розслідування всіх ймовірних порушень та утисків прав людини та порушень міжнародного гуманітарного права, а також пов'язаних із ними злочинів у контексті агресії Російської Федерації проти України. До складу Комісії входять Ерік Мьосе (голова), Пабло де Грейф та Врінда Гровер.

Додаткову інформацію про роботу Комісії можна знайти [тут](#).

Для запитів ЗМІ, будь ласка, зв'яжіться з наступними співробітниками: Сауле Мухаметрахімова, радниця зі зв'язків із засобами масової інформації при Комісії з розслідування порушень в Україні, +43-1 26060-83450 або +43 676 3493464, email: saule.mukhametrakhimova@un.org. У Женеві: Тод Пітман, радник зі зв'язків із засобами масової інформації відділу підтримки розслідувань Ради ООН з прав людини, todd.pitman@un.org/ +41 76 691 1761; або Паскаль Сім, прес-офіцер Ради з прав людини, simp@un.org/ +41 79 477 4411